

ÇKA DREQIN JANË NFT?

LIRAK MULLIQI VERA QERIMI DRILON JAHA

Autoret e librit:

Lirak Mulliqi

Vera Qerimi

Drilon Jaha

Permbajtja:

Kap.0. Parathenje

Kap.1. Cka dreci jon NFT-jat?

Kap.2. Historiku I shkurte I NFT-jave

Kap.3. NFT dhe Blockchain

Kap.4. NFT-jat vec art digjital?

Kap.5. Qysh me I monetizu NFT-jat?

Kap.6. Rreziket e NFT-jave

Kap.7. Qysh me e kriju nje NFT apo nje koleksion
te NFT-jave

Kap.8 Trendet dhe e ardhmja e NFT-jave

Kap.9 Perdorimet e NFT pertej pragmaticitetit
siperfaqsores

Parathenje

CryptoPunk 4156 NFT u shit per 10.2 Milion dollar. Po po, nje ilustrim super I thjesht (qe ka mujt gjithkush me e vizatu) u shit hic ma pak se 2500 ETH (Ethereum). Sikurse ti, qe nashta po e ndegjon kete informate per here te pare, edhe une kom met pa men. Jom fascionu. Qysh osht e mundun ni jpeg i thjesht me u shit per kaq shume pare? Ku o logjika? A smunet njeri me ja bo vec “save image as”?

Ne ate moment e kom kuptu qe sdi kurgjo per nft-ja. Ka qene rastesia ime e pare me kete term ne ate kohe krejtsisht te panjohur per mu. Ka qene viti 2020 edhe une vecse pata zgju interesim per boten e kriptovalutave dhe blockchain. Pandemia ma pat mundesu me kalu ma shume kohe ne web, sidomos ne twitter, platforma ku mas shumti flitet per kete industri. Kom kalu ore te tana ne twitter duke lexu edhe percjell gjithcka lidhur me blockchain. Rrjedhimisht jom njoftu me boten e nft-jave edhe aty ka lind interesimi per me msu ma shume per kete revolucion teknologjik.

NFT-jat realisht ka kohe qe jon prezente ne web (qe nga 2014) mirepo ato fillun me marr jehone vec nga viti 2016-2017 si rrjedhoje e krijimit te meme-culture dhe zhvillimit te nje blokchaini te ri ne ate bote, Ethereum. Si pasoje e ksaj, shume prej influencerave digjital fillun me fol per kete teknologjie interesante edhe kshtu NFT-jat i “morren krah”.

Duke e pa shperthimin e madh te ketij trendi boteror, e njekohesisht edhe interesimin e shume njerzve per me e dite se cka jon nft’jat, vendosa me e shkru kete liber. Kom marr pytje prej ma te ndryshmeve lidhun me nfts. “Cka jon kto nft-ja? Pse po shiten kaq shtrejt? Kush o tu bo pare me to? Qysh me kriju nje nft? Qysh me bo pare me nft?” jon vec disa prej pyetjeve te shpeshta qe jom mundu me ju pergjigj individeve te ndryshem.

Ky liber ka per synim me ju pergjigje ktyne pyetjeve ma nalt, dhe jo vetem. Gjithcka cka ke dasht me dite lidhur me kete teknologji te re dhe innovative, shpresoj qe ki me e gjete ne kete liber. Ki me u njoftu me boten e nft’ve dhe blockchain, e njekohesisht ki me msu krejt cka te duhet per teknologji. Neser, kur dikush te pyet se cka jon nft’jat, ki me mujt me ju tregu pa u hezitu asni moment.

Secili nga ne te tre autoret e ketij libri kemi qene te perfshire ne nje forme apo tjeter qe nje kohe te gjate ne industrine e blockchain dhe nft'jave, dhe secili nga ne e sjell pervojen tone personale dhe profesionale ne kete liber. “Cka Dreqin jon nft'jat” nuk synon me te jep keshilla financiare, dhe nuk duhet me u cilesu si i tille. Ky liber eshte shkruar vec per qellime informuese.

Hapi i pare I ketij libri osht me ju informu se cka jon nft'jat dhe cila osht teknologjia mbrapa tyne.

Lexim te kandshem.

Kapitulli 1 – Cka Dreqin jon NFT-jat?

Paramendoje kohen kur je kon fmi edhe ke ble stickera me lojtar te ndryshem te futbollit. Ne at bote blejshim stikera edhe i ngjitshim ne album. Je shku ne shitore edhe ke ble stikera edhe ske dit cili lojtar I futbollit ka me te qellu ne sticker. Je bo nervoz kur tka qellu lojtari I njejt. Ne treg ka pas shume kopje te ktyne stikerave me lojtar te njejt.

Ne boten e blockchain, nje shembull I tille njihet si **Fungible Token**. **FT** eshte thjesht nje aset (token) I cili mundet me u kemby per nje aset tjeter te njejt. Per shembull, nje monedhe 1 euroshe, mundet me u kemby me cfaredo monedhe tjeter 1 euroshe per arsye se perfaqeson vleren e njejt, edhe pse ka shume kopje (ne kete rast shume 1 euroshe ne te gjithë boten) tjera. Njekohesisht, te gjitha kriptovalutat, valutat digjitale, jane shembull i Fungible Token.

NFT, Non-Fungible Token, eshte nje aset (token) I cili nuk mundet me u kemby me asnje aset tjeter, per arsye se egziston vetem nje i tille. Paramendoje nje prone te cilen ti e posedon (psh nje cope toke) edhe vendos me e shite, ateher kjo parcele transferohet te bleresi. Ne kete rast, toka si aset nuk ka levize, ka levize vetem pronesia (nje leter kontrate) qe deshmon qe tashme kjo prone I takon dikujt tjeter. E njejta gje vlene psh per nje veper arti, te drejta e nje kenge etj. Keto gjithone jane transferu permes kontratave qe eshte dashte me shku permes avokati dhe regjistrave tjere te ndryshme. Ni proces I tille eshte bajagi I mundimshem e poashtu I ka edhe rreziqet e veta. Cka nese kontrata humb? Cka nese regjistri I kadastrit I humb te dhenat? Per kete arsye jon shpike NFT'jat.

Cdo NFT eshte e regjistrueme si nji e dhene numerike ne Blockchain (per te cilin kemi me fol ma poshte). Kto te dhena numerike te regjistrueme ne blockchain mujn me reprezentu cfaredo vepre digjitale, foto, video, dizajn grafik, audio file, etj. Dmth, blockchain mundeson qe secila NFT me qene unike edhe e pa-kopjueshme, e poashtu edhe e gjurmueshme.

Eshte e rendesishme me u ndal pak te termi Blockchain, pasi qe pa Blockchain, nft'jat nuk munden me egzistu. Blockchain'i si teknologji eshte pak e komplikume me e spjegu ne menyre teknike se qysh funksionon, mirepo premisa e saj eshte e thjesht: ni rrjet publik te cilin e mbajne te gjithe pjesmerresit e ketij rrjeti. Ky rrjet mban shenime per secilen levizje/tranzakcion qe ndodh mbrenda blockchain, dhe kto shenime gjithmone jane publike dhe te qasshme per cdo person, ne cfaredo kohe.

Menyra se si blockchain funksionon siguron autenticitetin edhe origjinen e cdo nft'ja, e poashtu siguron qe cdo tranzakcion i cdo nft'je me qene publik. Kjo do te thot qe secili prej ne mundemi me e dite se kush ka qene dhe kush eshte pronari I tanishem I nft'se, mujm me e dit se prej kujt e ka ble ky pronar I tanishem, e poashtu e dim edhe cmimin per sa pare eshte ble. Praktikisht mundemi me e dite krejt historine e asaj NFT-je.

Kapitulli 2 - Historiku i shkurte i NFT-jave

Ideja e NFT-ve ka dal si pasoje e “colored coins” apo monedhave me ngjyre te cilat mas pari jane regjistru ne blockchain ne vitin 2012. “Monedhat me ngjyre” jane tokena te cilat reprezentojne asete ne boten reale. Kto asete munden me qene metale te cmueshme, patundshmeri, automjete, aksione ne kompani te ndryshme etj. Ideja ka qene me perdor teknologjine e blockchain-it, sigurine edhe autenticitetin e pamohueshem qe kjo teknologji e ofron, per asete fizike sic I permenda me larte.

Ne vitin 2014 u zhvillu nje platforme financiare (peer-to-peer dhe open source) ne Bitcoin blockchain e quajtur Counterparty. Kjo platforme e ka ba te mundun krijim e aseteve dhe ka permbajt ne vete nje kembimore te decentralizume, dhe keshtu ja u ka mundesu kujdo me kriju dhe kemby asete te ndryshme, duke perfshi edhe kembimin e meme-s te ndryshme.

Per me e kuptu historikun e NFT-jav dhe rendesine e tyre prej se kan fillu eshte e rendesishme me e permend termin CryptoArt dhe me e definu se cka eshte. CryptoArt shume shpesh perdoret ne vend te termit NFT dhe anasjelltas dhe kjo me shume te drejte. NFT-se fillun me marre hov pikerisht per shkak te artit digjital I cili filloj me u regjistru/enkriptu ne blockchain. CryptoArt dhe NFTse ne kete menyre te mbeshtetura nga siguria dhe decentralizimi qe ofron blockchain, vendosen nje vale te re te artit digjital. Kto vepra te artit digjital, lehte te deshmueshme mbi origjinen dhe origjinalitetin e tyre, fillun me fitu vemendje te madhe publike nga shume njerz me nam ne boten e teknologjise informative.

Qysh filluan me u kriju NFT-jat edhe kush ka qene personi I pare qe e ka “mint” nje NFT? Gjithcka filloj ne vitin 2014 kur nje person I quajtur Kevin McCoy, regjistroj tokenin e pare ne blockchain, te cilin ai e quajti “Quantum”. Ne ate bote skena e CryptoArt ende nuk pate fillu dhe ky token ende ka qene “ndodhi e panjohur” per publikun.

“Quantum”-i eshte thjeshte nje foto me pixela e nje oktagonit I mbushur me rrathe, harqe dhe forma te tjera te cilat bashkohen ne nje pike te vetme, e me ngjyra fluroshente. Sot, kjo veper historike e CryptoArt ka vleren e hic ma pak se 7 milion dollar. Kevin McCoy njihet si artist digjital shume i vlersum ne boten e artit edhe veprat e tij gjithmone kan perfshi inovacione teknologjike dhe kreative, dhe “Quantum”-i eshte padyshim nje nder veprat e tij me te rendesishme.

Viti 2016 ka qene vit shume rendesishme per arsye se ne kete vit filloj nje trend I ri, ai I krijimit te meme-s. Keto meme-s fillun me u kemby ne platformen Counterparty, ku njerzit filluan me ba shitblerje te ketyre memes, vecanerisht te “Rare Pepes” meme, nje kategori e vecant e memes qe simbolizohet nga “Pepe the Frog” nje karakter bretkoce e cila vecse ka qene meme mjaft e njohur dhe e popullarizume per publikun. Me ngritjen ne popullaritet te Ethereum blockchain ne vitin 2017, Rare Pepes fillun me u kemby ne menyre massive nga njerez te ndryshme, e keshtu u kriju edhe “rare pepep wallet” apo kuleta digjitale e Rare Pepes, ku ke mujt me e mbajte tokenin digjital (reprezentimin digjital) te meme te cilen e ke ble ne ate kohe. Kjo noshta ka qene edhe hera e pare qe arti digjital ka fillu me pas vlere reale.

Pas Rare Pepes, ne vitin 2017 u krijua ndoshta edhe koleksioni me i famshem deri tash i NFT-ve, I quajtur **Crypto Punks**, te cilin e krijuan nje studio e dizajnit e quajtur Larva Labs, e perbere nga dy persona me origjine kanadeze, Matt Hall dhe John Watkinson. Crypto Punks

jane 10,000 karaktere unike te gjenerume ne menyre digjitale, me specifika te ndryshme, ku asnje crypto punk nuk eshte i njejt me tjetrin. Qysh e ceka edhe ma nalt, sasia e cryptopunks eshte e limitume ne 10,000 copa, dhe asnje tjetër nuk mundet me u kriju ne kete seri. Mesatarisht, cmimi I nje CryptoPunk sillet rreth 350,000-500,000 dollar.

CryptoKitties poashtu ka dal ne skene pas CryptoPunks. Kjo eshte nje loje online e cila e mundeson lojtaret me ble, shit apo edhe me shumezu “kafshe virtuale”, ne kete rast maca. Kjo loje deri tash thuhet se ka ba tranzakcione ne mbi 40 milion dollar, edhe se ka pas maca virtuale te cilat jan shite edhe mbi 300,000 dollar vlere. Mesatarisht cmimi i CryptoKitties sillet rreth 65 dollar.

Shperthimi i tregut digjital te NFT-ve filloj me ndodhe ne vitet 2017-2021 pasi qe filloj e u ngrite popullariteti I tyne ne publik, e sidomos permes platformes Twitter, ku shumica e njerezve te botes se Blockchain-it kalojne shume kohe. Gjate ketyre viteve shume njerez e fytyra publik fillun me fol per nft-at, me ble nft, e shume prej tyne fillun edhe me I kriju dhe shite serite e tyne personale te nft-ve. Disa nga figura te njohura per publikun jane Gary Vaynerchuk, Paris Hilton, Snoop Dogg, Steve Harvey e shume te tjere te cilen sot e asaj dite jane super aktiv ne boten e NFT-ve. Gjithashtu, gjate ketyre viteve fillun me u kriju edhe shume platforma per shitblerjen e NFT-ve, keshtu duke e kriju komplet nje treg te ri mbare boteror te ketyre asetëve digjitale dhe duke ju jap hapsire krijuesve te ndryshem (artistëve digjital e tradicional si dhe zhvilluesve softuerik) per lancimin e koleksioneve te ndryshme te NFT-ve ne keto platforma.

Nje nder platformat e para qe eshte kriju gjate kesaj periudhe ka qene OpenSea, dhe vazhdon me qene platforma me e sukseshme dhe e rendesishme ne tregun e NFT-ve. OpenSea eshte e bazuar dhe krijuar ne blockchainin e Ethereum, dhe si e tille eshte lidere ne kete fushe. Pas OpenSea fillun me u zhvillu edhe platforma te tjera, secila duke ofru mundesi te ndryshme per krijuesit dhe shitbleresit e nft-ve. Eshte e rendesishme me e cek qe shume platforma tjera te NFT-ve jane zhvillu ne blockchains tjera sic jane Solana, Tezos, BSC etj.

Kapitulli 3 - NFT dhe Blockchain

Nese vec pak i ki kushtu vemndje trendeve te te teknologjise vitin e kalum, ti me siguri ke ndegju per Metaverse - ni term per per boten virtuale qe po pershkruhet si perseritje e internetit. Njejte me kto edhe blockchaini edhe NFT-te jon temat ma te nxehta tash.

Metaverse- eshte ai termi per boten e vazhdueshme virtuale e internet ku krejt perdorust mujn me pas pervoja tperbashkta , shpesh nepermejt interfejsave te realitetit virtual te shtum duke leju sa ma shume “zhytje ma te pasur” se sherbimet ekzistuse.

Metaversi edhe blockchaini nuk jon koncepte qe kane evolu dhe ekzistojne te izolume. Potenciali i tyne i vertet ka me u zhblloku kur te perdoren bashke. Fakti o’ se kane shume vegori edhe funksione qe kane me plotesu njona tjetren edhe ka me ju mundesu me konvergu ne mnyra qe qe i bojne ato ma shume se shume e pjesave te tyne.

Blockchaini eshte baze e te dhanave te decentralizume, te shperndame edhe te sigurume ne enkriptim edhe eshte themel i kriptovalutave Bitcoin, Litecoin edhe Ether. Metaversi premtan qe ka me hap ni bote virtuale te tipit “Ready Player One ” qe kemi me mujt me lujte, punu edhe me u shoqnu me shok tone ne mjedise zhytse bukfalisht pa dal kurre prej shpise. Edhe sigurisht njona prej deshirave ma te mdhaja te natyres njerzore ka me qene me i bo krejt keto sene perderisa ata jon tu bo shopping edhe tu ble sene.

Njona prej funksioneve kryesore te NFT-ve brenda Metaverse ka me qene caktimi i vleres se objekteve. Duke qene se cdo sen eshte dixhital ne thelb ekziton veq si niske edhe zero, edhe torikisht ajo munet me u shumefishu edhe me u shpernda ne sasi tpafundme. NFT-te e ofrojne edhe frameworkin per atribuimin e vleres se objekteve dixhitale sepse ato mujne me u perdor per me vertetu se dikush eshte pronar ligjor i ni objekti te caktum.

Perderisa blockchaini ofron konstruksione per me lehtsu shkembimin, pronesia dhe besimi ne rrjet eshte ne dixhitalizimin e elementeve te vleres ku tokenizimi i aseteve esht thelbsor.

Tokenizimi esht proces i konvertimit te aseteve dhe te drejtav per ni prone ne nje perfaqsim dixhital ose token ne ni rrjet blockchain.

Tokenizimi mundet me kriju nje model biznesi qe nxit pronsine e pjesshme dhe aftesine per me zotru nje shembull te nje aset te madh.

Me asetet dixhitale dhe kembyeshmerine e tyre ne nje ekosistem te blockchainit ka nxites te ndryshem te vlersimit. Kto perfshijne:

1. Shenja te bazume ne modele krypto-ekonomike qe drejtohen nga ofera edhe kerkesa
2. Tokenat e pandryshshem, ne rastin tone NFT-at, te cilat kane nje vlere te brendshme te identifikimit, ne thelb qe jon vertetime te thjeshta te proves se ekzistences, autenticitetit edhe pronesise te asetev dixhitale
3. Tokenat e kembyshem qe vlersohen ne baza te ndryshme

NFT eshte tregus i nje revolucioni te madh qe ka me nxit inovacione masive dhe rritje ne ne protokollet e web3.0.

Te ndalemi pak ktu, i lojme anash 2 gjeneratat e kalume te webit. Web3.0 premton me i mbrojt krejt senet qe na i vlersojm si informacionin, te verteten edhe asetet dixhitale, qofshin ato te kembyeshme-ose-jo.

Web3.0 eshte ndertume kryesisht ne 3 shtresa te reja te inovacionit teknologjik:

1. Llogaritjen e skajshme,
2. Rrjetet e decentralizume te te dhenave edhe
3. Intelgjencen artificiale.

Kolektivisht, grupi i teknologjive te Web3.0 parashikon nje rrjet te lidhun dhe te pergjegjshem per me ofru vlere me efikasitet duke kriju infrastrukture se senet me vlere. NFT-te i perfaqesojne entitetet e transferushme edhe argumentet e patransferushme qe na i vlersojme.

Kapitulli 4 - NFT-jat vec art digjital?

KapKur permendet termi NFT, shumica e njerzve qe kan ndegju per kete teknologji e asociojn NFT me artin digjital. Padyshim qe NFT-te kan marre vemendjen me te madhe publike permes artit digjital duke e trazu industrine e artit. Mirepo, a ndalet ketu aplikueshmeria e NFT-ve, apo kjo teknologji mundet me u shfrytzu edhe per mundesi tjera jashta artit digjital?

Qysh e kemi cek edhe ne kapitujt paraprak, NFT apo Non Fungible Token jon ne thelb vepra digjitale te regjitrume ne Blockchain. Kur krijohet nje NFT, nje identifikues unik (ne kete rast nje seri numrash) e regjistron daten e krijimit te ksaj NFT-je dhe kshtu perjetsisht regjistrohet ne Blockchain (t'a perkujtojmë qe Blockchain osht rrjet publik ku cdo levizje regjistrohet dhe cdo levizje osht publike). E pikerisht ky regjistrim e bon secilen NFT unike edhe pikerisht per shkak te ksaj NFT-te jon “non fungible” apo te pa kembyeshme (smundesht nje nft me e kemby me nje nft tjeter te njejt, se kshtu ma nuk mundemi me cilesu si NFT, kujtoje shembullin e kembimit te banknotave ne fillim te ketij libri, ku secila banknote eshte e kembyeshme me nje banknote tjeter po te te njejtes vlere).

Te kthehemi te pyetja e rendesishme: “A jane NFT-te vec art digjital?”. Duke e marre parasysh spjegimin ma larte, NFT-te padyshim qe kan shfrytezueshmeri shume te madhe edhe jasht artit digjital. Kjo teknologji mundet me u shfrytezu per bileta, muzike, loja, patundshmeri, “loyalty cards” apo karta te besnikerise, kontra tjera te ndryshme etj. Hajde t'I zberthejme secilen nga kto vec e vec dhe t'shohim se qysh munden NFT-te me u apliku per secilen nga keto kategorie.

NFT-te dhe Biletat

Edhe pse NFT-te shumicen e rasteve kan bo buje te madhe ne industrine e artit digjital duke ju falenderu teknologjise e cila deshmon se ato jon unike e te ralla, ato po perdoren edhe per evente te ndryshme ne cilesine e biletave. Duke e marr parasysh qe biletat e koncerteve detyrohen me qene secila unike qe me ju shmange fallcifikimeve potenciale, ne kete rast NFT-

te po tregohen me qene kandidat fenomenal per me I zavendesu keto bileta elektronike, kshtu duke deshmu qe secila prej tyne osht unike dhe origjinale.

NFT-te ne cilesine e biletave sjellin shume te mira ne krahasim me biletat fizike. Biletat fizike munden me te humb, munden me u demtu, munden me u fallcifiku etj. Ne anen tjeter, NFT-te ta mundesojne krijimin apo prodhimin e nje serie biletash ne menyre shume te shpejte dhe efektive, I ule shpenzimet e prodhimit (nuk ka nevojë ma me u printu), mundesojne krijimin e te ardhunave te reja apo te hyra te reja nga rishitja e tyne etj.

NFT-te dhe Muzika

Muzika gjithmone ka qene pre e ndryshimeve teknologjike. Kur permenden avancimet teknologjike karshi muzikes, mundet me na u kujtu pllakat (vinylat), radiot, kasetat, mp3shat, flop diskat, cd-jat, walkmanat, ipodat etj. Mirepo, ketu spo flasim per gjesendet qe munden me e permbajt nje inqizim muzikor. Kur permendet termi nft karshi muzikes, ktu po flasim per distribuimin e muzikes ne menyre ma te shpejte e ma eficiente, edhe njekohesisht edhe transferimin e te drejtave autoriale te muzikes tek bleresi. NFT-te po e mundesojne kete gje fal teknologjise superior qe e ofrojne. Pervec distribuimit te shpejte, NFT-te po ashtu po e mundesojne fitimin e “royalties” per artistin, permes rishitjes se muzikes tek personi i trete. Artiste te medhenje boterore vecse kan shit albumet e tyre ne formatin e NFT dhe keta perfshijne Deadmau5, Grimez, Tory Lanez, Kings of Leon etj.

NFT dhe Lojrat

Ndoshta edhe kategoria ma interesante dhe me mas shumti potencial (duke e konsideru madhesine e industries se lojrave), shfrytezimi I teknologjise se NFT-ve ne industrine e videolojrave eshte tu bo bum te madh. Qindra (apo edhe mijera) lojera vecse kan fillu me I inkuadru NFT-te ne platformat e tyre. Tash ti mundesh me pyet se qysh po shfrytezohen NFT-te ne videolojera? Mas pari, video lojerat deri vone jon luft per fun (pervec turnireve te ndryshme) nga masa e gjere e njerzve. Tash e tutje, NFT-te e kan hap rrugen per me “luft me fitu” apo sic njihet “play to win”. Kjo nenkupton qe ti e lun lojen, edhe ne rikthim ti fiton kripto valuta te ndryshme. Keto kripto valuta ti e ki mundesh me I shfrytezu per cka ta don

lojka e zemres. Mundesh me ble arme te ndryshme ne loje, aftesi te ndryshme ne loje, toke virtuale ne loje, mirepo mundesh edhe fundi fundit me I kthy ne pare fizike nese vec don.

Njona prej lojname ma te sukseshme ne skenen e NFT-ve eshte Axie Infinity. Ne kete loje luftarake lojtari I cili e mund tjetrin fiton kriptovaluten te quajtur SLP (smooth love potion). Kete kriptovalute mundesh tutje me e shfrytezu pergjate lojes, apo edhe me e kthy ne pare fizike. Shume lojtare te ri kan fitu qindra mijera dollar tu e lu kete loje. Plot prej tyne kan ble shpija.

NFT-te dhe Patundshmerite

Teknologjia e NFT-te osht tu pas impakt dramatik ne shume sektore e sidomos ne sektorine apo industrine e Patundshmerive. Njona prej dobesive ma te medha ne industrine e patundshmerive osht transferimi I pronesise se prones nga njona pale te tjetra. Per kete arsye, NFT-te, me shpejtsine e drites (jo po te minutave xD) e mundesone kete transfer ligjor te pronesise. Qysh osht kjo e mundun? Mas qe tke vendos me bo nje ksi lloj tranzakcioni pronesore permes NFT-ve, hapi I pare osht me e “mint” apo regjistru nje NFT ne blockchain, dhe ksaj NFT-je me ja bashkangjite krejt informatat ligjore te prones. Kete NFT-te mandej munesh me e qit per shitje ne treg te NFT-jave ne formen e ankandit ose blerjes fikse. Bleresi I cili e fiton ankandin, e pagun Shumen e NFT-se (prones) ose me pare fiat ose me kripto. Posa te pefundon shit/blerja, NFT-ja transferohet te pala blerese, dhe kshtu personi I cili e ka ble NFT-ne automatikisht bohet pronari I prones fizike. Me pak fjale, nje proces shume ma I shpejte e revolucionar se ky qe ka qene deri tash.

NFT-te dhe Kartat e Besnikerise

Kartat e Besnikerise apo “Loyalty Cards” jan nje strategji e marketingut qe e perdorin shume kompani qe e kan qellimin me I mbajte konsumatort e vet edhe me I shty ata qe me ble produktin apo sherbimin e tyne. Shume kompani boterore vecse kan fillu me I “mint” kartat e tyne te besnikerise si NFT ne blockchain. AMC, Burger King, Louis Vuitton, Clinique, Marriott, Taco Bell, e shume e shume kompani tjera vecse kan fillu me I ofru keto NFT-se per konsumatort e tyne besnik. Permes ketyne NFT-ve konsumatort e kan mundesine me fitu extra produkte pergjate blerjes ne keto kompani, me fitu linja speciale te produkteve, e shume e shume gjana tjera. Permes NFT-ve, per keto kompani eshte ule kostoja e prodhimit,

distribuimit, eshte rrite “hype”-I tek konsumatoret etj.

Kapitulli 5 - Qysh me i monetizu NFT-jat

Mbrrijtem edhe te kapitulli ma emocionus i ketij libri xD. Qysh me bo pare me NFT-ja? A ka gjasa me bo pare me NFT-ja?

Ne fillim te vitit te kalum, tregu I NFT-jave ka kemby dikun rreth 17 milion dollar ne mujt vlere te nft-jave. Nese e shtyjm traken ne ditën e sodit, tregu I NFT-jave osht tu kemby perafersisht 2 miliard dollar vlere te nft-jave. A te iku pak truni? Mu po. NFT-te jon bo nje klase shume e vecant e aseteve per arsye te shperthimit te kriptovalutave, edhe osht gjynah mos me tentu me e shfrytezu kete boom ne te miren tone. More edhe shume njerze me fame boterore e kan lon anash profesionin e ju kan rrek NFT-ve. Kjo po na tregon se sa shume ne trend osht kjo industri edhe sa shume pare po bojn njerzt.

Ne kete kapitull kemi me I shtjellu disa qeshtje. E para, qysh me i gjet NFT-te ose kolekcionet e nft-ve lire po qe kan potencial me ju hyp vlere ne cmim. Duhet me e pas parasysh qe me I gjet keto nft-ja eshte ekuivalente si me e gjete gjilponen ne kashte. Me pak fjale osht shume veshtir (gati e pamundur) me I gjet ato nft sepse shumica e nft-ve (99% te tyne) vlere ju bjen ma shum se sa qe ju hyp. Ama nese e gjejm qat 1%, qajo mundet me na mundesu me bo pare te mira me NFT. Per kete arsye, kete opcion nuk e rekomandoj, pervec nese je I pergaditun me e hup investimin tond edhe mos me ta ni apo nese je trader I vjeter ne boten e kriptovalutave.

Qeshtja e dyte qe kemi me e shtjellu ne kete kapitull osht qysh me I prodhu nft-te tuja edhe me I shit? Kjo osht metoda e preferume sepse na mundeson me e ul shume rrezikun e investimit ne nft qe I kan kriju te tjeret, e me e rrit shume potencialin e fitimit per ty (duke e marr parasysh qe ti je krijusi I tyne dhe shpenzimet e vetme qe ki me I pas jane koha edhe pak pare per me I regjistru NFT-jat e tua ne blockchain).

Qeshtja e trete eshte me bo pare me NFT-se permes video lojerave.

Tregtimi me NFT

Qysh e ceka edhe ma nalt, me tregtu me NFT-se osht njona prej metodave se qysh me bo pare ne kete industri. Njejt si me tregun e forex apo te kriptovalutave, tregtimi I NFT-jave I ka te metat edhe rreziket e veta. Ma se pari duhet me e kuptu qe, pervec se tregu I NFT-ve eshte treg hala I ri edhe pa themele te forta, ky treg poashtu per momentin osht I stermbushun me jpg-ja, dhe si I tille paraqet rrezik shume te madh dhe veshtiresi me I gjet “margaritaret e cmuar” apo NFT-te qe pernime kan mundesi me ju hyp vlere shume.

Per kete arsye, seni ma I mire dhe I sigurt qe mundesh me e bon nese ke vendos me fillu me kemby ne tregun e NFT-jave eshte me I lyp nft-te te cilat e kan nje historik te mire te shitjeve, I ju prijn listave te shitjeve ne tregjet e nft-jave (nese shkon ne OpenSea ose Rarible ose kudo tjeter mundesh me i shiku keto lista dhe kryesuesit e ketyne listave ne baze te javes, muajit, vitit etj). Pak a shume, kjo osht qasja e njejt si e kembimit me kriptovaluta ose forex.

Nje metode tjeter per me I gjet nft-jat me potencial te madh te ngritjes ne cmim eshte me u bo pjese e discordave te ndryshem ku japin sinjale te listimeve ma te reja te NFT-ve. Te qenurit aktiv ne Twitter poashtu ta mundeson me qene vazhdimisht I revidum me ma te rejat ne boten e nft-ve, me kriju miqesi me njerz te fort ne boten e nft-ve etj. Mos ngurro me I percjell ne Twitter njerzit qe e kan themelu nje besim te forte te njerzve, keta shpesh postojne dhe japin sinjale pa pare te NFT-ve ma te reja ne treg qe munden me pas potencial te rritjes ne cmim. Ketu duhet me qene I zhdervjellt poashtu edhe mos me ra pre e “nft shillers” apo disa individeve te cilet e shtyjne nje projekt perpara te nft-ve per arsye se paguhen per at pune. Keta individ jon leht te identifikueshem (nese vazhdimisht postojne projekte te reja ose kan

diskrepanc te madhe nese te percjellsve te tyne edhe like-ave te cilet ata I marrin ne pastime). Kujdes nga keta individ se mundesh me u djeg lehte.

Ne anen tjeter, ne tregun e NFT-ve ka shume artista individual te cilen e shesin artin e tyne ne forme te NFT-ve. Ketu po flasim per vepra te artit qe jan 1of1 (piktura, piktura digjitale, vizatime digjitale etj) e jo per koleksione te nft-ve sic jane Bored Ape Yaht Club ose CryptoPunks. Keta artist, sikurse shesin artin e tyne fizik po ashtu kan fillu me e shit artin e tyne unik ne forme digjitale permese NFT-ve. Nese ju pelqen arti I tyne, me investu ne NFT-te te tyne eshte zgjidhje e mire sepse, pervec qe e perkrah punen e nje individi, poashtu edhe gjasat per me mujt me e ri-shit artin e tyne (te pakten me vleren qe e ke ble) jon shume ma te mdhaja, sidomos nese ke ble art prej artistave te cilet jon bajagi te famshem edhe jashta skenes se NFT-ve. Nese ke vendos me ble nft-ve ne kete menyre, ateher tento me ble prej artistave qe kan stil shume unik edhe te veqant, pelqehen edhe flitet per ta shume mbrenda edhe jasht twitterit, edhe gjithmone blej vec me paret te cilat se ki problem edhe nese I hup. Keta artista individual mundesh me I gjet ne Foundation, KnownOrigin, ExchangeArt, FormFunction, Versum, e ne shume platforma tjera ku theks I vecant eshte vendos mbi kete lloj arti e jo ne koleksione te NFT-ve.

Prodhimi I NFT-ve tuaja

Metoda ma e preferueshme se qysh me bo pare ne tregun e NFT-jave eshte me qene vet krijuesi i NFT-ve. Nese je artist ose programmer automatikisht e ki nje avantazh teper te madhe krahas me njerzit e profesioneve te tjera. Nese je programmer, e ki mundesine me u msu shpejt edhe leht se qysh me I programu edhe automatizu koleksionet e tuja te NFT-ve (psh 10,000 nft-ja te babadimrave te ndryshem, edhe pse sjemi ne dimer). Edhe Ethereum edhe Solana ta mundeson lehte qe permes programimit (Solidity edhe Candy machine) me I kriju keto kolekcione te nft-ve ne menyre shume ma te shpejte edhe te lehte.

Nese je artist, mundesh lehte me e digjitalizu punen tonde edhe me e “mint” apo regjistru si NFT ne shume tregje te NFT-ve. Qysh I ceka edhe ma nalt, nese je 1/1 artist, me e listu artin tond digjital ne keto markete osht process teper I thjesht. Cka te duhet eshte arti (ne forme digjitale edhe me rezolucion ten alt), konto ne njonen prej ketyne platformave (une preferoj me “mintu” ne njonen prej platformave ne Solana ose Tezos per arsye te koshtos se ulet te mintimit), nje kulete digjitale ose vallet ku ki me e mbajt nft-ne (artin digjital tondin) edhe ku permes saj

bohen krejt tranzakcionet, edhe durim deri sa dikush ta blene vepren tonde. EshtE teper me randsi me e cek qe suktesi I shitjeve, si ne cdo industri tjeter, mvaret prej shume faktoreve duke perfshi kualitetin e artit, sa ke kriju miqesi dhe lidhje me artista tjere (dmth sa je i angazhum ne kete industry) dhe se sa je aktiv ne rrjetet e NFT-ve (ketu rrjeti ma i mire padyshim eshte Twitter).

Fitimi I NFT-ve permes videolojerave

Metoda tjeter permes te ciles mundesh me fitu NFT-se (pare) jane videolojrat. Shumica e lojrave japin “rewards” apo shperblime per lojtart e tyne ne form te NFT-ve. Perkunder lojrave standard ne te kalume, nese ke fitu shperblime pergjat lojes, ato shperblime kan qene te regjistrueme ne rrjetet e vet kompanise qe e ka kriju lojen, lojrat e reja si psh Sandbox ose Axie Infinity I jep shperblimet ne form te NFT-ve dhe keto NFT ruhen ne kuletet tande digjitale personale, ku ti pastaj mundesh me vendos se a don me e kemby per pare fizike apo me ble gjesende tjera ne loje. Me lojrat qe kan qene deri tash lojtart skan pas kurfar incentive monetare per me lujt, permos per knaqesi personale. Tash e tutje, NFT-te po ja u mundesojne lojtareve me bo pare edhe kariere me keto lojera.

Eshte e rendesishme me e cek qe industria e videolojerave vecse ka fillu me u joshe nga kjo teknologji e NFT-ve. UBISOFT, njona nder kompanite ma te mdhaja ne bote ne industrine e videolojrave ka njoftu qe vecse jon tu punu ne nje platforme te quajtur Ubisoft Quartz ku ja u mundeson lojtareve te vet me ble edhe fitu NFT-se ne blockchainin TEZOS.

Kapitulli 6 - Rreziqet e NFT-jave

Tregu i NFT-ve eshte I stermbushur me nft-ja nga ma te ndryshmet edhe si I tille paraqet rreziqe te medha, ashtu si cdo industri tjeter ku investohet. Per kete arsye shume ekspert vecse e kan cilesu industrine e NFT-ve si nje “ballon qe mundet me shperthy”. Mirepo cilat jan kto rreziqe edhe qysh o mundesia me I evitu keto rreziqe?

Cdo kush qe ka qasje ne internet e ka mundesine me kriju nje NFT. Ky fakt na tregon qe bukfalisht gjithcka mundet me u regjistru ne blockchain si NFT. Fotografi, art, gifs,

animacione, cdo fajll digjital mundet me u “mint” ne blockchain. Kjo nenkupton qe ka shume NFT-ja te kota, palidhje, e te rendomta ne treg. Sipas shume ekspertve, tregu I NFT-jave eshte pre e volatilitetit apo levizjeve ekstreme te vlerave te nft-ve. Psh sot kushton 100 euro me e ble, neser munet me shku ne zero (Zot mos e bo). Kjo ndodh edhe ndodh shpesh. Per kete arsye duhet me pas shume kujdes dhe me vleresu se a ja vlene me e ble NFT-ne qe ja ke vnu synin (kqyre kapitullin e 5te per ma shume rreth ksaj qeshtje).

Likuiditeti i ksaj kategorie te asetëve osht poashtu nje rrezik shume i madh. Likuiditeti nenkupton se sa shpejte mundet nje aset specific me u konvertu apo kemby per kesh. Ne kete rast, NFT-jat, tu e marr parasysh qe jon unike sikurse pikturat fizike, si te tilla kerkojne me e pas edhe nje bleres qe don me e ble at nft. Kjo mundet me paraqit veshtiresi ne rast se nuk ka bleres qe osht I interesum me e ble nft-ne qe ti e ke ble ma heret dhe qe ke vendos me e qit ne treg per shitje. Disa analiste e kan cilesu problemin e ilikuiditetit te NFT-ve, si problem “te mire” per arsye se kjo parandalon vendimmarrje te shpejte edhe te pa mendume nga ana e bleresit. Ksaj pune I thojne me numru deri ne 10 para se me marr vendim.

A je pernime pronari I NFT’se?

Shume analiste jan te mendimit qe shumica e investitorve te ri ne NFT-ja nuk jan te vetedijshme per dallimin ne mes te tokenit (I cili osht I regjistrum ne blockchain) dhe asaj qe ky token I referohet, ne kete rast vepres digjitale (foto, video, picture, audio, gif etj). Nese nje seri e NFT-ve jon regjistru ne nje blockchain I cili “hostingun” e fajllave te ktyne nft-ve e ka te nje pale e trete, dhe kjo pale e trete bankroton, pothujse osht e pashmangshme qe keta fajlla digjital munden mos me egzistu ma. Dmth, ti prap e ke ne prone NFT-ne, mirepo qaj token (numer serik I regjistrum ne blockchain) I referohet nje vepre e cila nuk egziston ma ne internet. Ky osht njo prej problemeve qe permendet mas shumti ne boten e teknologjise informative nga njerez te ndryshem dhe me shume te drejte. Mirepo, ky problem, si cdo problem tjeter e ka ilaqin. Nje problem te tille e eviton nese keto fajlla digjital ruhen ne “sherbime te decentralizuara te ruajtjes” se fajllave. Ka disa platforma, te decentralizuara, ne industrine e blockchain, qe e ofrojne nje sherbim te tille, ku regjistri I fajllave mbahet ne server te cilet jane “te decentralizuar” apo te shperndare ne gjithe boten. Disa nga rrjetet ma te mira te decentralizuara per ruajtjen e fajllave jane Filecoin, Arweave (ma e preferumja ime), Sia, Storj, etj.

Rreziku I mashtrimeve ne tregun e NFT

Qysh e kemi cek edhe ma nalt, osht teknikisht e pamundur me e fallcifiku nje NFT per shkak te menyres se si kjo teknologji funksionon. Ama kjo nuk don me thon qe nuk egzistojne mashtrimet ne kete industri. Njona prej mashtrimeve ma te shpeshta qe mundet me ndodh osht nese dikush e vjedh (save as) nje veper digjitale te dikujt tjeter, edhe e mint-irat at veper ne blockchain dhe shtirat si me qene e tij/saj. Kete sen munet praktikisht kushdo me e bo dhe si e tille paraqet rrezikun ma te madh ne kete industry. Kso lloj manipulimesh ndodhin shpesh, dhe deri sa te paraqiten te paraqiten te organet kompetente dhe te fshihen apo bllokohen nga keto tregje, mundet me qene shume vone. Kjo prap po na kthen te ajo qe e kemi cek ma heret ne kete liber, mendohuni mire para se me ble nje NFT. Sigurohuni se prej kujt po bleni NFT, kush e ka kriju, a osht autentike, etj.

Manipulimet ne cmim poashtu jane nje tjeter rrezik qe vazhdon me ndodh ne kete industri. Cka nenkuptojme me keto manipulime ne cmim? Thjesht, pumpimet fallco te ndonje nft'je specifik munden me ndodh nga vet individi apo krijuesi I nft'se. Per shembull, krijusi I nft'se, per me ja hyp vleren nft'se se vet, e krijon nje kulete te dyte digjitale (mos te harrojme qe kuletat digjitale jon krejt anonime dhe munden me u kriju sa her te dush, pa kufi) dhe me at kulete e blene nft'ne e vet me cmim ma te madh. Kshtu, mundet me vazhdu ne pafundsi, nonstop me ja “ngrite” vleren nft'se se vet ne menyre artificiale, pa e marr vesh kerkush.

Rreziku vjedhjes se NFT've

Nje tjeter rrezik I madh qe I kanoset secilit pjesemarres ne kete industri eshte vjedhja e NFT've nga kuleta digjitale. Kuletat digjitale kryesisht jane shume te sigurta mirepo nuk dmth qe kto kuleta nuk jan pre e mashtrimeve nga “haker” te ndryshem. Menyra ma e lehte per me evitu dhe me e shmang rrezikun qe keta “haker” me fitu qasje ne kuletën tande digjitale eshte mos me aprovu asnje tranzakcion automatik qe te paraqitet ne kuletën tande. Metoda nga ma te avancumet dalin cdo dite nga keta haker, mirepo perderisa ti nuk bashkvepron apo nuk aprovon asnje tranzakcion qe te del automatikisht ne kulete, ateher je i sigurum nga ky lloj hakingu. Poashtu asnjeher nuk duhesh me e rujt “qels frazen” e kuletës tande digjitale ne laptop apo telefon. Dmth, ne fillim kur e hap nje kulete digjitale, te ofrohet nje fjali prej 16 fjaleve, me te

cilat mundesh me ju qas kuletës në rast se të humb telefoni apo laptopi. Këto fraza të fjalëve kurse si shpreh me e ruajt as në laptop, as me e fotografu me telefon as kurrë. E vetmja mënyrë me e ruajt këto fraza (edhe duhesh me e ruajt patjetër) është me e shkruajt me dorë në një letër, edhe atë letër me e mshfë dikun ku ska qasje kerkush përpos teje apo njezve të cilëve ti ju beson.

Kapitulli 7 - Qysh me e kriju një NFT apo një koleksion të NFT-jave

Deri tash kemi fol për teknologjinë mbrapa NFT-jave, historinë e NFT-jave, shitblerjen e tyre edhe rreziqet. Mirepo ende nuk kemi fol se qysh, teknikisht me e kriju një NFT apo një koleksion të NFT-jave. Ky kapitull e ka për qëllim me e shtjellu këto qashtje.

Potenciali i kësaj industrie është tepër i madh edhe është gjynah mos me tentu me e nxon hapin edhe me fillu me e shfrytëzu këto teknologji inovative në të mirën tuaj. Për këto arsye, pavarësisht profesionit që e ke, mundesh edhe ti me fillu me kriju NFT-ja, dhe potencialisht me fitu prej tyre.

Për me kriju një NFT më parë duhet me pas vepren digjitale apo artin në dispozicion. Nëse je artist e ke edhe më të lehtë, se sigurisht, nëse jo art digjital, piktura fizike ke në dispozicion dhe si të tilla këto piktura mundesh me i kthyer në vepra digjitale e më tej me i mint apo regjistru në blockchain si NFT'ja (qashtu ja bëjnë shumica e artistave në botë). Edhe një ilustrim shumë të thjeshtë që të të pelen, mundesh me e kthyer në NFT. Edhe një fotografi mbresëlënëse që e ke bërë gjatë verës ose në brezovica mundesh me e kthyer në NFT. Nuk duhet që duhesh me qenë artist, apo fotograf, apo video animator a çkado për me kriju edhe me shit NFT'ja. Mundesh me qenë një njeri i thjeshtë, sikurse une, me pasion për veprat digjitale, për këto teknologji të reja, edhe me vullnetin për me i publiku veprat e tua unike në tregun e NFT've.

Nëse e ke vullnetin, pasionin, edhe në të njëjtën kohë e ke vepren digjitale (piktura, foto, video, gif etj) atëherë krejt çka të duhet është me vendos se në cilën platform me i “mint” këto vepra tua. Nëse ke vendos me mint në Ethereum Blockchain, atëherë mundesh me zgjedh në mes të OpenSea, Foundation, Mintable, Rarible, KnownOrigin, SuperRare etj. Ethereum ofron variacionin më të madh të platformave për NFT'je, mirepo të njëjtën kohë edhe çmimet për me i mint'irat veprat e tua në këto platforma janë më të mëdha se në blockchain-at tjera. Avantazhet

e mintimit ne platformat e Ethereum Blockchain eshte qe ka ma shume bleres, ka ma shume shitje, edhe mundesite per me e zgjanu rrjetin edhe rrethin ne tregun e NFT've jon ma te mdhaja. Ne te njejten kohe edhe mashtrimet ma te mdhaja ndodhin ne keto platforma, kshtu qe duhet me pas kujdes. Disavantazhed e ketij blockchaini jane cmimet e nalta te mintimit dhe gas fees (cmimet e tranzakcionit). Mas Ethereum-it, blockchain'I tjetet qe ja vlene me e konsideru si me potencial shume te madh osht Solana. Ky blockchain poashtu ka variacion shume te madh te platformave per mintim/regjistrim dhe shitblerje te nft'jave. Keto platforma jon ExchangeArt, FormFunction, Solsea, Soalanart, DigitalEyes, AlphaArt e shume e shume tjera. Eshte mire qe per secilen me huluntu vec e vec, me e pa se cfar lloj arti shitet ne keto platforma, e tek masnej me vendos se ne cilen platforme po don me fillu me shit. Avantazhet e Solana blockchain jane shpejtesia e tranzakcioneve edhe cmimi I ulet I mintimit dhe tranzakcioneve krahasuar me ato te Ethereum'it.

Blockchain'I tjetet qe ja vlene me u konsideru eshte Tezos. Realisht tezos eshte nje nder blockchainat ma te stermbushur me artist te vecant (apo 1/1 artist) ku shiten vepra digjitale personale te artistave qe bojn art fizik. Tezos poashtu ofron platforma te shumta per mintim dhe shitblerje te NFT've dhe keto perfshije TeiaArt, OBJKT, Versum, FXHash, Kalamint e shume e shume tjera. Avantazhed e Tezos Blockchain jane cmimet super te ulta te mintimit (regjistrimit ne blockchain) te nft've dhe poashtu te tranzakcioneve te nft've. Shpejtesia e tranzakcioneve ne kete blockchain osht poashtu relativisht shume e shpejte. Per mendimin tem, Tezos ofron platformat me artin ma te mire digjital nga te gjitha blockchains, e poashtu platformat ma te mira per me fillu shitblerjen e nft'jave me cmimet ma te volitshme. Blockchaina te tjere qe munden me u konsideru mirepo qe jane ende heret ne fazen e tyne te zhvillimit krahas industries se nft've jane ADA, BNB, Aave, edhe Crypto.com (keto blockchaina kan dukshem ma pak tranzakcione te nft'jav edhe market share shume ma te vogel se Ethereum/Solana/Tezos).

Masi qe ke vendos se ne cilen blockchain po don me fillu me I mint veprat tua, ty te mbetet me e hap nje kulete digjitale, ne te cilen duhesh me pas pak pare (pare digjitale kuptohet) dhe kete kulete me e lidh me platformen ku ke vendos me mint. Nese ke vendos me mint ne Ethereum blockchain ateher ne kuletën tande digjitale duhesh me pas kriptovaluten ETH. Nese ke vendos per Solana blockchain, ateher ne kuletën tande digjitale duhesh me pas kriptovaluten SOL, e kshtu me rradhe. Nje send qe eshte I randesishem me e permend eshte qe secili blockchain I ka kuletat e veta digjitale te cilat funksionon vetem ne at blockchain. Psh kuletën qe e hap per me

e shfrytezu ne Ethereum blockchain nuk te funksionon per Solana blockchain. Secili blockchain ka llojllojshmerin e kuletave digjitale ne dispozicion. Ti vendos se cilen kulet me e download dhe me fillu me e shfrytezu. Kuletat digjitale jane si aplikacione te cilat I instalon ne laptop ose telefon.

Pas gjith ksaj, procesimi I mintimit te NFT've eshte bajagi I thjeshte. Kete proces, nese don me e msu hap pas hapi mundesh me shiku naj video ne youtube, nese don me u siguru mos me bo naj gabim. Masi qe I minton nft'jat, ato te paraqiten ne kuleten tande digjitale, ne te cilen vetem ti ke qasje. Nese vendos me I qit ne ankand ose ne treg per shitje, ato I qet ne shitje duke e lidh kuleten digjitale me platformen ne te cilen ke vendos me shit (shih llojet e platformave qe I kemi cek ma nalt).

Krejt ky process mundet me tingllu I komplikum, edhe ndoshta osht per dikond qe seshte marr kurre me kete pune, mirepo eshte process qe msohet teper leht edhe nuk harrohet.

Per me kriju kolekcione te nft'jave (psh 10000 nftja me tipare te ndryshme) eshte process tjeter, ku duhet me u perfshi dikush qe mirret vesh ne gjuhet programuese, dhe qe ka pervoj per gjuhet programuese qe jane apostafat per krijimin e ktyne kolekcioneve te cilat gjenerohen ne menyre te randomt. Edhe ky process eshte dicka qe msohet (qe besa edhe ne youtube mundet me u msu) vec kerkon ma shume perkushtim.

Kapitulli 8 - Trendet dhe e ardhmja e NFT-jave

Nese nalesh me menu, osht bajagi I cuditshem fakti qe ne qesi kohe vitin e kalum shumica e njerzve as qe e kan lexu apo ndegju najkah termin NFT. Ne 2021 ndodhi shperthimi masiv i NFT-ve me disa shitje multi milionshe prej artistve te ndryshme si PAAK dhe Bleep (ja vlene me ja u shiku veprat ktyne dy artistave). Shume njerz vazhdojne me qene te mendimit qe NFT-te shpenzoje teper shume energji ne krijimin e tyne (kjo mundet me u argumentu ne baze te shpenzimit te energjise per tranzakcione nga blockchains te ndryshem) dhe per shkak te ketij fakti ky grup I njerzve vazhdojne me mbet skeptik edhe ndoshta shpesh publikisht me e kundrshtu kete teknologji. Ndersa shume tjere vazhdojne me qene super konfident ne te ardhmen e NFT-ve dhe inovacionit qe kjo teknologji e re ofron per shume sektor e industry te ndryshem (shih ne kapitujt paraprak mbi aplikueshmerine e NFT-ve ne industri te ndryshme). Ketu sjemi tu fol vetem per industrine e artit, videolojrave edhe metaversit po edhe per industri me ma pak vemendje sic jan ato te patundshmerive, mjeksise, sigurimeve shendetsore etj. Eshte ma se e vertet qe cka kemi pa deri tash ne tregun e NFT-ve ka perfshi kryesisht artin dhe industrite qe lidhen me artin ama sipas shumices se ekspertve ne boten e teknologjise, e ardhmja e NFT-ve ka me prek nje diameter shume ma te madh se ajo e artit, edhe se revolucioni i ksaj teknologjije hala ska fillu.

Viti 2022 ka fillu me na tregu qe metaverse edhe gjithcka qe lidhet me metaversin osht e ardhmja qe po na pret. Kemi qene deshmitar te disa ndryshimeve revolucionare qe vecse kan fillu me ndodh ne kompanite ma tmdhaja boterore duke perfshi Facebookin, Twitterin e Ubisoftin. Facebook edhe CEO I ksaj kompanie e paraqiten vizionin e tyne mbi te ardhmen e kompanise facebook duke ja ndrru komplet emrin brendit te tyne ne META. Ndoshta kjo osht nje perjekje e Mark Zuckerbergut per me marr ni cope te madhe te “tortes se metaversit” se edhe po e din qe metaversi osht e ardhmja. Ne video prezentimin e tij para disa muj e theksoj qe NFT-te po jetesohen edhe ka me ju rrite vlere ksaj teknologjije fal adaptimit dhe zhvillimit te vazhdushem te teknologjise se Metaverse. Twitteri po ashtu e ka shtu opcionin e paraqitjes se NFT Profile Pictures, ku permes kuletet tande digjitale, mundesh me e deshmu qe fotoja jote e profilit ne twitter osht prone e jotja digjitale edhe e askujt tjeter. Ubisoft, e cila njihet si njona prej kompanive ma te mdhaja boterore ne boten e videolojrave, poashtu politikat e tyne osht duke i zhvillum ne drejtim te Metaversit edhe teknologjise se NFT-ve.

NFT-te kan me lujt rol teper te randesishem ne botet virtuale te Metaversit per arsye se per shkak se kjo teknologjie ka me e bo te mundshme unikalitetin e cfaredo seni qe gjendet mbrenda ne boten e Metaversit. Pavaresisht se a ki me e perdor metaverse per rrjete sociale edhe komunikim, per video lojera apo per cka do tjeter, ti ki me e pas mundesin me e deshmu qe je pronari legjitim i te gjitha senev qe ti I posedon permbrenda Metaversit, e po ashtu mundesin me tregtu me kto sene e me bo pare. Njejt si ne boten reale.

Na e dim qe njerzt kan qef ne boten reale me pas sene unike, sene qe si ka kerkush tjeter, e kjo na tregon qe edhe bota virtuale sish dasht me qene ndryshe. Njerzt kan me pas qef me mbledh gjesende unike pavaresisht se osht piktura, video, kerr virtuale ne ndonje loje, kostum virtual ne ndonje loje, parcele virtuale, shpi virtuale, bukfalisht gjithcka. Metavers-i ka me e mundesu qe nese je koleksionus I artit me e kriju nje galeri virtuale ku ato vepra qe ti I ke koleksionu mundesh me i shfaq per publikun. E nese don, mundesine per me hi ne kete galeri virtuale mundesh me e ba me bileta virtuale edhe ti ki me e pas mundesine me ja caktu cmimin. Dmth mundesite jon te pafundme ne Metaverse.

Pervec Metaverse, NFT-te pritet me u shfrytezu shume edhe ne boten e “Internet of Things”. Cka eshte **Interneti I Gjerave**? IoT pershkrun bukfalisht mundesine e pajisjeve fizike me u konektu me internet edhe me shkemby te dhana me pajisje tjera. Per shembull, frigoriferi me pas sensora ne kandin e vezeve edhe ne qat moment qe te shpenzohen vezet, frigoriferi si ni pajisje e menqme qe osht e lidhun me Internet of Things, me e bo vet porosine e vezeve te prodhuesi. Me pak fjale, ta lehteson shume jeten. Pritet qe deri ne vitin 2030 ka me qene mundesija qe permi 125 miliard pajisje me qene te lidhuna ne Internet of Things. E qysh lidhen NFT-te me kete teknologji te **Internetit te Gjerave**? Mire qe pyte. Per momentin, shumica e pajisjeve komunikojne mes veti permes M2M komunikimit, apo machine to machine (shembuj konkret I ki poqat e menqum elektrik, pajisjet e kuzhines, ai voice assistance etj). NFT-te kan me e mundesu qe keto pajisje me e autentiku apo vertetu qe sinjali qe po e degron cila do pajisje osht I sakt. Ne kete rast, NFT-te po e largojne nevojten qe kete vertetim te te dhanave me e bo ni person.

Teknologjia e NFT-ve poashtu po flitet qe mundet me fillu me u perdor shume edhe ne industrine e shendetsise. Deri tash, shumicen e rastave pa dijen tone, te dhanat tona shendetsore shiten tek kompani te ndryshme shendetsore e farmaceutike. Keto te dhana kan

vlere shume te madhe mirepo na nuk paguhemi per to. Bile edhe per te dhanunat qe oret e menquna ti ofrojne, kto te dhanuna I blene dikush. NFT'te kan me na e mundesu qe keto te dhana me u regjistru ne blockchain dhe me qene prone e jona, e sa her dikush te vendos me I ble edhe me I shfrytezu ketu te dhanuna, na me u pagu.

Kur jemi te te dhanunat personale, a e keni dite qe edhe Google bon pare prej te dhanunave tona personale gjate perdorimit te internetit? Eh, edhe kto te dhanuna munden me u konfiguruar e vertetu permes teknologjise se NFT've edhe ne fund te fundit na me e marr nje komision apo pagese nga shfrytezimi I ktyne te dhanunave.

Kapitulli 9 - Perdorimet e NFT-jave pertej pragmaticitetit siperfaqsores

1. Shperlamja e pareve
2. Flipping
3. Kolekcionistat
4. NFT-ja si kinderve
5. Metaversologjia

Normalisht, edhe pse osht shume heret me i percaktu, por keto jane do prej perdorimeve te NFT-jave ne jeten reale: Po fillojm prej asaj qe osht kogja ashikare:

Shperlarja e parase.

Per me vrej, ose per me ja nis me hulumtu nese dicka osht duke u perdor per me shperla pare, duhet me e bo nje analize te shumes qe po paguhet ne treg dhe vleres qe ka mundesi me pas.

Ju muni menihere, pas ktij pershkrimi me dite qe tereni per shperlamje te pares osht kogja toke e plleshme.

1. Nese shkojm e i thojm Google-it 'cilat jon NFT-jat mat shtrejta ne treg' do t'na shfaqen keto: Nje artist me emrin Mike Beeple ka kriju vizatime digjitale qysh prej vitit 2007. Ne kohen e NFT, ai i ka bo bashk krejt qito punime bashk edhe i ka fut me nje fotografi te vetme edhe e ka shit kete fotografi per \$69 milion. Dmth, \$69 milion per vetem nje fotografi ne

internet. Qyky i njeiti person deri para kesaj shitje, krejt punimet e tij qe i ka shit, as njo prej tyre nuk ka mujt me shit permi \$100. Kjo pra ishte para se te filloj mi shit kto si NFT-ja. Ne Nentor te vitit 2020 ky artisti milioner i kishte shitur NFT-jat e para me vlere \$66,666 secilen prej tyre.

N'Dhjetor i ka shite disa prej puneve te tij per \$3.5 milion. Ndersa ne Janar te 2021 njo prej veprave qe origjinalisht osht shite per \$66,666 pastaj osht rishite per \$6.6 milion.

Ne kete vepren EVERYDAY ai ka permbledh krejt veprat e tij prej kur ka fillu me publiku ne 1 Maj 2007 e deri 7 Janar 2021 (dita numer 5000). Prej seneve interesante qe verehen ne kete kollazh vizatimesh eshte evulimi i autorit si nje vizatues prej kur ka filluar ne vitin 2007 e deri ne Janarin e vitti 2021. Ky autori e konsideron veten si nje karikaturist politik dhe tematikat e tij ne keto vizatime jane frika e njerzve nga teknologjia, levizjet politike te Amerikes. Ai thote "Pothuajse e shikoj tani sikur jam një karikaturist politik. Përveçse në vend që të bëj skica, unë jam duke përdorur mjetet më të avancuara 3D për të bërë komente mbi ngjarjet aktuale, pothuajse në kohë reale."

Mire shume kjo qe u tha deri tash, mirepo cfare na ndihmon kjo ne ate qe jemi duke e eksploruar - si percaktohet vlere e NFT-jave dhe cka mujm me thon ne lidhje me shperlarjen e dollareve ne kete gjurulldi.

Tash po mundohemi me i sqaru dicka prej arsyejeve pse osht shite qikaq shume ky kollazh, qysh u pajtu bleresi qe kjo vlere \$69 milion osht vlere e perputhshme me produktin qe po e merr?

Njo prej seneve kryesore osht qe ky djaloshi ka kriju nje baze te mire te fansave.

Ne Instagram ne kete kohe i ka pas rreth 2.5 milion ndjekes. N'cdo projekt te NFT-jave nese e ki komunitetin, nuk osht problematike me dhez kurgjo; edhe ne anen tjeter mos me pas komunitet osht teper veshtire me dhez dicka. Eh, kur i ki 2.5 milion followersa osht veshtire mos met dhez dicka prej NFT-jave se prej qytyne 2.5 milionve ka milionera, ka fansa te perbetuar, dashamire te artit dhe lloje te ndryshme te njerzve te cilet nuk e kan problem me shpenzu shuma te medha te dollareve per me perkrah nje artist te ketille.

Tjetri sen qe osht me rendesi me u cek osht qe ka pas konsistence ne veprimtarine e tij. Ky ka publiku vepra arti per 14 vjet rresht pa u nal kurre. Duke e dite qe konsistenca osht sen shume i veshtire me u bo prej qenjes njerzore, respektivisht kushdo qe sjelle shembull te konsistences vleresohen dhe perkrahet nga te tjeret, e sidomos dicka qe eshte vazhdu per 17 vite.

Arsyeja tjeter pse eshte shit kaq shume ky projekt osht edhe momentum. Ne kohen kur ky projekt osht shit, muhabeti per NFT-ja u kon n'kulm. Kta muni me vertetu duke hy n'google

trends me pa qysh prej atehere NFT-jat veq jon shku kah bohen ma pak te famshme. Andaj definitivisht njo prej seneve kryesore osht momentum.

Gjithashtu njo prej seneve qe ja ka rrite vleren ksaj NFT-je eshte fakti qe eshte shitur ne nje ankand me pervoje shume vjecare dhe me vlere teper te madhe te njohur tek artistet mbareboten. Behet fjale per ankandin Christie's eshte shtepi e ankandeve me pervoje 255 vjecare ku eshte shitur portreti i vetem i njohur i Shekspirit dhe disa prej punimeve te Leonardo Da Vincit. Andaj, edhe ky egzibicion ja ka qu vleren n'hava ksaj NFT-je.

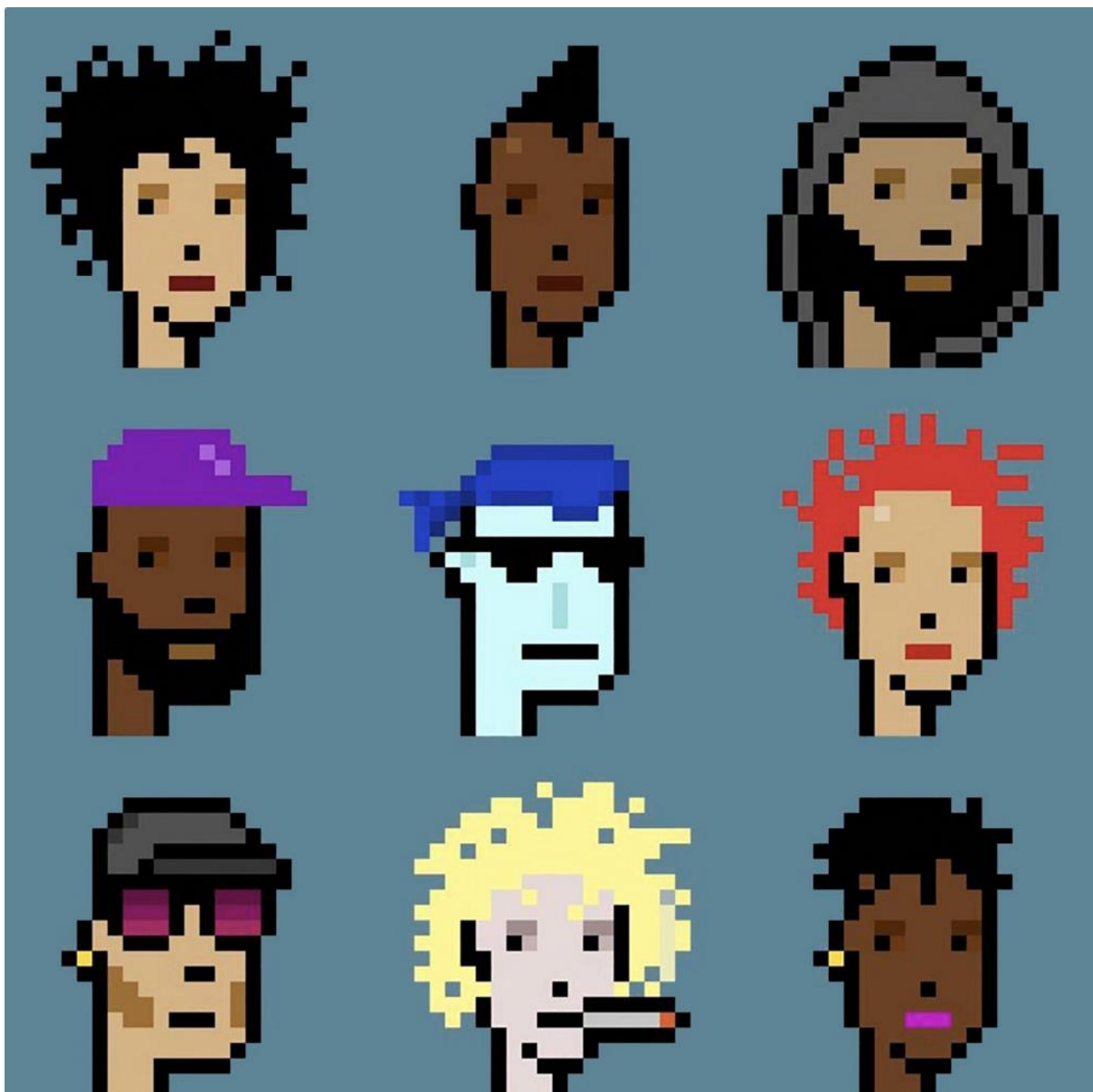
Kur te kqyrsh holl e holl, ky bleresi i ksaj vepre e ka ne posedimin e tij nje fajll digjital i cili ne boten reale nuk i jep kurfar vlere. E kjo osht njo prej portave kryesore qe indikojne ne faktin se NFT-jat mujn shume leht, dhe ka fakte qe jane perdor per me shperla.

N'kete link mund ta shihni vepren tu e pas mundesine edhe me bo ma shume zoom:

<https://onlineonly.christies.com/s/beeple-first-5000-days/beeple-b-1981-1/112924>

Te ky linku muni me pa edhe sa eshte shit sakt dhe nje mini ese ne lidhje me autorin dhe vepren.

2. Ne Maj te vitit 2021 nje grup i NFT-jave me emrin "CryptoPunks" eshte shitur ne shtepine e ankandeve Christie's me cmimin \$17 milion. Hajde de, apet i njejti skenar, \$17 milion per vizatime te do triperave qe doken qishtu:

Prap, ai qe e blene nje NFT, ajo qe perfiton osht nje fajll digjital. Normalisht qe kjo qon alarme te qarta per ata qe thojne qe kto sene jon veq per shperlamje. E kta, pse jon qikaq t'vlefshem? Arsyeja kryesore osht se kta jon kolekcioni i pare i NFT-jave ne kete stil. Kta kan egzistue para se me dit krejt bota cka jon NFT-jat. Arsyeja tjetere pse kta jone te vlefshem eshte numri i kufizuar i tyre. Jane 10,000 dhe nuk do kete me shume. Kush e ka njo, vet rrallësia e tyre osht vlere ne vete andaj edhe kjo ka shkaktue qe kta me u shit me kso vlere marramendese. Por normalisht kogja shume sene ne bote jane te rralla, madje qe jane realisht non-fungable (te pa zavencueshme, pa perseritshme) por nuk e kane kete vlere ne treg. Por,

sidoqofte, njo prej arsyejeve qe eshte cekur nga ekspertet eshte unikaliteti i tyre dhe rrallësia (scarcity). Sa i perket rrallësisë, kjo osht njo prej seneve normale qe percaktohet permes saj cmimi i seneve. Pra, bota e ka pare kete model dhe e konsideron korrekt - pra me i percaktu kerkesa dhe oferta senet ne treg osht pjese e normales. Njo prej seneve qe ja ka rrite vleren shume krejt NFT-jave, po Cryptopunks ne vecanti osht qe nje kompani super serioze si VISA e ka ble njo prej tyne.

Po i percjellim ketu disa nga deklaratat e personave pergjegjes te kompanise VISA:

"Ne mendojmë se NFT-të do të luajnë një rol të rëndësishëm në të ardhmen e shitjes me pakicë, mediave sociale, argëtimit dhe tregtisë," tha Cuy Sheffield, kreu i kriptove në Visa, në një postim në blog të hënën.

"Për të ndihmuar klientët dhe partnerët tanë të marrin pjesë, ne kemi nevojë për një kuptim të drejtpërdrejtë të kërkesave të infrastrukturës për një markë globale për të blerë, ruajtur dhe përdorur një NFT." Sheffield tha se CryptoPunks janë bërë një "ikonë kulturore për komunitetin e kriptove".

"Me blerjen tonë të CryptoPunk, ne po kërcejmë së pari," tha ai. "Ky është vetëm fillimi i punës sonë në këtë hapësirë."

Anchorage, një bankë e asetëve dixhitale të certifikuara nga federale, lehtësoi blerjen, tha Visa.

VISA-n e permendem se ka ble bash CryptoPunk, perndryshe ka shume institucione, kompani e individ te rendesishme qe kane bre shume NFT-ja. Disa prej tyre edhe i kan kriju dhe i kane shit NFT-jat e tyre sikurse CNN, the New York Times dhe Fortune magazine. Prej gjerave qe mas shumti shkaktojne shitjen dhe blerjen e NFT-jave jane personat qe bejne flipping. Per kete gje do flasim ne nje prej perdorimeve qe i kane NFT-jat pak me vone.

Pra, ne permbledhje po thojm qe Cryptopunks shiten shtrejt per shkak te:

Scarcity - rrallësise.

Popullariteti - kan bo bum n'kohen e duhur, me momentumin e duhur

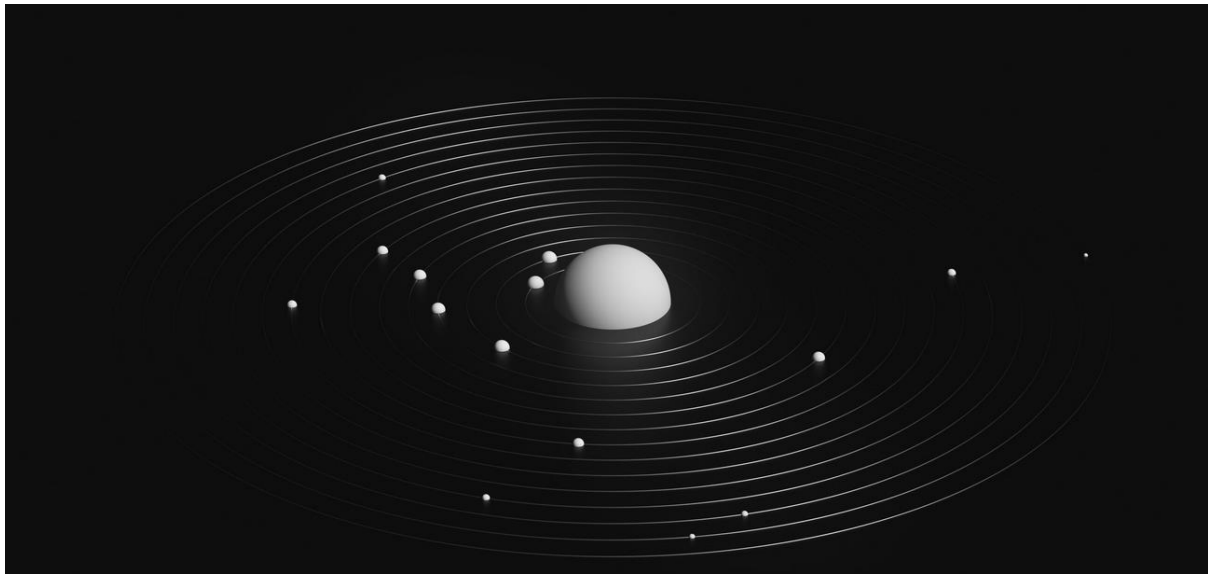
Jan te vjetra - pra jane prej te parave ne tregun e NFT-jave

Kenaqesia e posedimit - qe ndryshe quhet edhe si "hedonic value" eshte njo prej komponenteve kryesore pse dicka vleresohet shume e dicka tjeter jo. Pra sa ndihen pronaret e nje gjesendi te kenaqur me ate qe e posedojne.

3. A, kur flasim se kush osht 'baba' sa i perket cmimit te NFT-jave, eshte projekti qe eshte shitur rishtazi per shumen marramendese - \$91.8 million. Ktu nuk po bohet fjale per nje NFT por per disa qe jane shitur nga artisti anonim me emrin PAK. Nejse, \$91.8 million veq PAK

nuk osht. Projektin qe e ka maru ky (ose kta artistat) PAK e ka emertuar “Merge”. Amo hala kerkush sosht tu e dit sakt cka dreqin osht ky projekt. Nejse, na ne kete pjese jemi tu u munu me kuptu cka e percakton vleren e nje NFT-je dhe qysh mujm me dite a osht apo nuk osht shperlamje. Por, me rendesi eshte vetem te rexhistrohet se ky osht projekti me mas shumti vlere monetare ne boten e NFT-jave.

Keshtu duket njo prej NFT-jave te Merge-it.

Nese doni me i pa NFT-jat te listuara prej mat shtrejtjes deri tek “ma e lira” (me vlere 2 milion \$) atehere shkoni tek ky link: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_most_expensive_non-fungible_tokens

Sipas eksperteve “mënyra më e lehtë për të zbuluar pastrimin e mundshëm të parave të bazuara në tregti është të shihet nëse çmimi i transaksionit është në përputhje me vlerën e drejtë të tregut të artikullit që tregtohet. Për artin, zakonisht ky do të ishte çmimi i rekomanduar nga një vlerësues. Duke pasur parasysh se sa i ri dhe sa i paqëndrueshëm është tregu për NFT-të për momentin, është e vështirë të thuhet se cili duhet të jetë një çmim i drejtë tregu, veçanërisht kur nuk ka precedentë ku të mbështetemi për udhëzime.” Gjithashtu është thënë “Për momentin, nuk ka asnjë provë që pastruesit e parave po grumbullohen në NFT. Siç thekson Jesse Spiro, shefi i çështjeve të qeverisë për kompaninë e analizës së blockchain Chainalysis, "Aktorët e këqij po kërkojnë mënyrat që ka më shumë gjasa që ata të mos kapen duke pastruar para, dhe megjithëse kjo nuk do të thotë se janë NFT. , nëse gjejnë një rrugë që mund ta shfrytëzojnë, do ta bëjnë. Ata gjithmonë po hetojnë gardhin dhe po

kërkojnë vrimat.” Ne nje raport “Department of Treasury” ne Amerike eshte konstatuar se “Rritja ekonomike, rritja e fuqisë blerëse dhe rritja e të ardhurave të disponueshme në ekonominë globale janë gjithashtu faktorë shtytës të mundshëm prapa lulëzimit të tregut të artit me vlerë të lartë. Inovacionet teknologjike, të tilla si rritja e teknologjisë së librit të shpërndarë dhe NFT-ve, kanë paraqitur dhe vazhdojnë të paraqesin mundësi të reja për eksplorimin e mediave krijuese, dhe risitë financiare në pagesat ndërkufitare kanë lejuar që tregu global i artit të lulëzojë dhe zgjerohet.

Numri i konsiderueshëm i transaksioneve të lidhura me artin që ndodhin globalisht në tregun e artit me vlerë të lartë ofron një mundësi për maskimin e transaksioneve të paligjshme si transaksione të ligjshme tregtare. Individët me vlerë të lartë neto (HNWI) kërkojnë mallra ose mallra me vlerë të lartë për konsum personal ose si investim. Aktorët e paligjshëm që tentojnë të pastrojnë sasi të mëdha pasurie të paligjshme, si kleptokratët dhe trafikantët e drogës, mes atyre që kërkojnë posedim ose investim.⁸ Ndërsa mendohet se arti me vlerë të lartë mund të jetë një kanal për pastrimin e të ardhurave të paligjshme, është një tregues i gjatë i studimeve të keqpërdorimit të tregut. shkallën në të cilën tregu i artit me vlerë të lartë tërheq financime të paligjshme dhe nëse sektorë të caktuar të tregut janë veçanërisht të prekshëm ndaj abuzimit nga aktorët kriminalë. Studimi shqyrton gjithashtu se çfarë përpjekjesh duhet të ndërmerren nga agjencitë qeveritare të SHBA, rregullatorët dhe pjesëmarrësit e tregut për të zbutur më tej pastrimin e të ardhurave të paligjshme përmes tregut të artit me vlerë të lartë.”

Sidoqofte, edhe pse deri tash nuk ka ndonje fragrance, ne baze te asaj qe thuhet edhe ne raportin qe u cek ma nalt, po edhe ne hulumtimet e tjera, tereni osht kogja i pershtatshem per dicka te ketille.

Flipping

Flipping osht me ble dicka me nje cmim e me e shit ma shprejt ma vone, tu shpresu qe i rritet vlere ne treg.

Kjo metode e fitimit osht e njohur ne shume industri. Nje numer i madh I nejrzve blejn patundshmeri me qellim qe me I shite ma vone.

Flipping, si metode me fitu pare, sidomos tash me internet osht vazhdimisht ne rritje. Kjo behet me elemente te shtepise, me lojera te ndryshme elektronike, por mbi te gjitha, tash ka shenuar nje rritje marramendese edhe arti, e ne vecanti NFT-jat.

Industria e NFT-jave ka shenu nje rritje shume te madhe koheve te fundit. Ne gjysvjetorin e pare te vitit 2021 vellimi i shitblerjeve ka qene \$64 milion ndersa ne gjysmevjetorin e dyte eshte rritur ne ma shume se \$750 milion. Pra flipping, blerja e shitja e NFT-jave osht nje nder aktivitetet kryesore te kesaj industrie.

Nje rast shume interesant osht i [@CirrusNFT](#) ku tregon se qysh e ka flip njo prej NFT-jave qe e ka ble per \$2000 dhe e ka shite per \$500,000. A e tregon storjen e vet ne detaje se qysh ka qene shume i entuziazmum e masnej ka fillu me kon konsistent dhe vazhdimisht duke msu, lexu e hulumtu per me bo mat miren. Storjen e tij e keni te bashkangjitur tek qyky linku qe muni me kliku [@CirrusNFT](#).

Ka pernime shume raste qysh njerzit kan bo shume pare me flipping, e ktu po e cekim veq edhe njo.

Osht rasti i ketij djaloshit qe ka shkruajtur edhe artikull se si i ka arrite \$850,000 per 8 muaj.

<https://medium.com/coinmonks/flipping-nfts-how-i-made-832-000-in-8-months-ad890bd63eff>

Lexojeni artikullin komplet ku i ka permbledh disa kshilla me shume rendesi.

Nje rast per pak ma per toke osht i ketij personit qe e ka kallxu rrugtimin e tij ne detaje:

<https://www.timstodz.com/what-i-learned-by-making-7000-on-nfts/>

Po ky ma modest se ata ma heret, ky "veq" \$7000 i ka bo per 2 dite.

Sidoqofte, me rendesi e kuptum edhe kete qeshtje - tek NFT-jat shkaktar shume i madh i zhurmes dhe levizjeve jane edhe personat qe merren vetem me flipping. Kta i bojn vetem ato analiza qe ju tregojne se cila prej tyre munet me kon ma e vlefshme dikur ma vone edhe nuk kqyrin kurgjo tjeter. Shumicen e tyne me i pyt cka jon NFT-jat nuk dijn as me ta spjegu, sepse per ta osht veq nje burim i te hyrave me thjeshtesine mat madhe: bleje lire shite ma vone ma shtrejt.

Kolekcionista

Nje arsye tjeter pse NFT-jat shiten, blene dhe ju rritet vlere eshte se ato perdoren si elemente te pershtatshme per kolekcionista.

Kolekcionista, pa pas as nje qellim tjeter, mbledhin gjera te ndryshme me te cilat kta kane nje lidhje me to.

Mesiguri keni pa emisione te ndryshme te cilat tregojne per shitblerjen e gjerave antike te cilat ne realitet nuk jane funksionale pra nuk sherbejne per asgje, perveq se per kolekcionim.

Ajo qe ka qene ne histori tash osht shumefishu ne boten digjitale te cilen e ka mundesu

blockchaini. Mirepo, permes blockchainit osht mundesi nje sen qe nuk u kon ma heret. Permes blockchain-it pronari i nje NFT-je ka mundesi t'ia shfaq tere botes me nje link te vetem, pra nuk osht i obligum me i thon njerzve hajdeni te une shpi e shihni qe pernime e kom, e edhe me pas pernime masnej duhet mi bind qe kjo osht pernime qai element e nuk osht naj kopijim. Gjithashtu, NFT-jat e mundesoje reprezentimin e perkatesise se dikujt shume ma shume se elementet fizike. Tash, mesiguri edhe e keni verejt qysh shumica e mediave sociale jon tu e kriju nje lidhje ne mes te perdoruesit dhe aseteve te tij digjitale, NFT-jave ne kete rast, qe me pas mundesi sa ma shume me i shfaq ato. Normalisht, kjo nuk duhet me pas sens per krejt boten; per nje numer t'madh t'njerzve kolekcionimi osht humbje kohe, sen palidhje dhe shpenzim i pa nevojshem. Por, por, por jo te gjithë njerzit jane njejt andaj disave ju pelqejn lulet, disave jo; disave ju bejne pershtypje kolekcionet e dresave te basketbollit dikujt jo; po realiteti osht qe nje numer i madh i njerzve jane kolekcionar te gjerave qe ata i konsiderojn me vlere, e NFT-jave perveq qe ua mundeson me i pas keto pergjithmone, ua lehteson atyre qe e tere bota t'i besoj qe kjo met vertete osht prone e tyne sepse osht verifiku me dhe ne blockchain.

NFT-jat si kinderve

Sikurse lexute edhe ma nalt, edhe nese pagun \$69 milion ty t'takon vetem nje fajll. Mirepo, nje numer i konsiderueshem i nderrmarresve i kan mendu kogja do stila interesant qysh bleresit te NFT-se me i jep edhe dicka tjeter perveq nje fajlli.

Nje kolekcion i 10,000 NFT-jave me emrin Bored Apes, perveq qe ta jepin ty nje fajll te NFT-se, ti gjithashtu ki qasje ne klubin e tyre social online. Pra, tash me blerjen e nje NFT-je ti je pjese e nje klubi te caktuar te njerzve, pra ki qasje, rrjetizim dhe perkatesi tjeter prej atyre qe nuk i posedojne keto NFT specifike.

Njo prej NFT-jave mas interesante ne internet osht ajo e Gary Vee qe e ka emertuar VeeFriends.

VeeFriends osht nje kolekcion i 10,255 NFT-jave me 268 karaktere unike te vizatuara nga vet Gary Vee.

Ajo qe e bene kete NFT shume interesant osht qe perveq faktit qe eshte nje NFT e mintuar ne standardin e artë ERC-721, keto NFT permbajne edhe perfitime per kedo qe eshte duke i poseduar per momentin

TOKEN ORGANIZATION

Tokenat (NFT-jat) i ka nda ne 3 lloje gjenerale.

Lloji i pare qe titullohet **ADMISSION**, e qe jane shumica dermuese e NFT-jave (9400 sosh) perveq qe jane NFT me vlere qe mund te shitet kurdo per shume ma shtrejt se qe eshte blere (per shkak te fames dhe renomese boterore qe e ka GaryVee) pronaret e kan edhe hyrjen e garantur per 3 vite ne eventin VeeCon. VeeCon është një superkonferencë shumë-ditore ku vetëm mbajtësit e biletave VeeCon NFT do të përjetojnë një grup të jashtëzakonshëm të përmbajtjes duke përfshirë fjalimet kryesore ikonike; biseda inovative dhe edukative, panele dhe sesione pyetjesh dhe përgjigjesh; dhe shumë përvoja bashkëpunuese.

Keshtu duken disa prej NFT-jave **ADMISSION**:

Lloji i dyte, qe titullohet **GIFT**, perveq qe perfiton nje NFT dhe hyrje per 3 vite ne VeeCon, ata qe e kan nje kesi lloj NFT-je **GIFT** perfitojne një minimum prej gjashtë (6) dhurata fizike do t'u dërgohen mbajtësve të simboleve Gift Goat në vit për tre (3) vjet derisa të skadojë përvoja e simbolit. Çdo vit do të përkufizohet si periudha kohore dymbëdhjetëmujore që fillon më 6 maj 2021, 6 maj 2022 dhe 6 maj 2023.

Keshtu duket NFT-ja e **GIFT**-it:

Lloji i trete, me emrin ACCESS, perveq perfitimit te NFT-se dhe pjesmarrjes 3 vjecare ne konference, perfitojne edhe nje form te aksesit. Disa prej ketyre NFT-jave e mundesojne aksesin per muhabet me GaryVee direkt, disa prej tyre me GaryVee dhe nje grup tjetër te njerzve dhe njo prej ktyne NFT-jave e mundeson pjesmarrjen ne nje lloj gare me GaryVee-n. Gjithashtu, 5 prej ketyre tokenave e kan emrin Scholarship e qe i jep mundesi mbajtesit te ketij tokeni qasje ne mentorim dhe mesim nga Gary Vee.

Keshtu duken disa prej ACCESS tokenave:

GaryVee, i cili i ka 9.8 milion followers ne Instagram, i ka fitu \$91 milion per 90 dite.

Pra, ne boten e NFT-jave osht duke qarkullu edhe mundesia qe NFT-jat me pas dicka ma shume sesa veq posedimi i tokenit. Kjo, perderisa osht duke u vepru prej shume njerzve t'famshe, shume shpejt osht duke e perfshi industrine dhe kjo ka shume ma shume sens sesa vetem posedimi i tokenit.

5. Metaversologjia

Normalisht, me fol per NFT-ja, detyrimisht kemi me fol edhe per Metaversin. Perdorimi kryesor i NFT-jave ka me qene ne Metavers dhe NFT-jat shihen tani dhe do kane perdorimin

e aksesit, pra ne formen e biletes hyrese per Metaverse. Me lart ne liber jane bere sqarime te mjaftueshme per lidhjen ne mes te Metaversit dhe NFT-jave andaj ketu veq po e cekim qe perdorimi kryesor dhe me ma se shumti rendesi per NFT-jat ka me qene kur Metaversi te behet pjese dominante e nderveprimeve tona shoqerore, financiare dhe te defrimit. Deri atehere, NFT-jat mbesin qata fajllat qe shumica e botes hala i thote muj me ta bo screenshot-u dhe me pas ne posedim. Shpresoj qe permes ketij libri, t'pakten qit shybe jau kemi hjekËN.